

I N M E M O R I A M

OKOS LÁSZLÓ (1918 – 2008)

Szinte hihetetlen, de tény, már 30 év telt az azóta, hogy a debreceni Siketetek Iskolájának vezetését Okos László igazgató úr átadta utódjának.

Közel ennyit számlál – pontosan 28 – azon évek száma, amit intézményvezetőként töltött beosztásában.

Igazgató Úr, Igazgató bácsi, Laci, Laci bátyánk – kinek-kinek mennyi jutott a személyes kapcsolatokból, az emberöltőt átívelő évekből – elment 2008. december 3-án.

Maradandót alkotó életútja hű tükörképe egyéniségének. A nehezen kitarulkozó, sorsát a szakmája mögé rejtő nagyszerű szakemberről pedig sokkal, de sokkal többet kellene – nem csak illene – tudnunk. Meg hát a szomorú híradásokhoz is egyre kevesebben vagyunk.

A szakmai életút, a sokévnnyi vezetői beosztás teendői is fedik azokat az előzményeket, amik közvetve és közvetlenül magyarázzák a segítségre szoruló fogyatékosok iránti kitartó, hitét, elkötelezettségét.

Egerből indult, a híres Líceum elemi iskolája után a Dobó István Reáliskola volt a következő lépcsőfok. Rövid kitérő után a jó tanuló gyermek „egri prepa lett”. A szép emlékü képzős éveket 1939-ben felekezeti iskolai, majd a következő év szeptemberétől próbaszolgálatra bocsátott vándortanítói élet követte. Tanyákon, számunkra elképzelhetetlen körülmények között. Tanfelügyelője látva a tehetséges és szorgalmas fiatalember munkáját, elindította „karrierjét”: Állami népiskolai helyettes, majd rendes tanító lett.

A véletlen úgy hozta, hogy a Gyógypedagógia Tanárképző Főiskola felvételi hirdetésére bukkant. Jelentkezett, felvették 1943-ban. A jelentkezés viszont nem volt véletlen. Képzős korában rajztanárával többször járt az egri Siketnéma Intézet rajzóráira. Bepillantást nyert az iskola munkájába, ami nem múlt el nyom nélkül emlékezetében. Útja innen már egyenesen vezethetett volna a hallássérült gyermekek oktatásához, hisz Bárczi tanítvány lett. Mégsem így történt. Katona lett és 2 hosszú évig hadifogoly. Mindezek után 1947 utolsó napjaiban vehette kézbe gyógypedagógiai tanári oklevelét, s január közepétől a váci Siketnéma Intézet tanárává nevezték ki.

Ezt követően már tényleg kitérő nélküli az életpálya. Legalábbis látszólag. A 32 éves, majd hogy „friss diplomás” fiatalember – háta mögött bőséges tanítási és életpaszttalattal – kinevezést kap a debreceni iskola vezetésére, 1950 őszétől.

A Hajós Alfréd tervezte gyönyörű falak, a még hadikórházi nyomok, háború utáni nehéz anyagi és szakmai körülmények közt találta magát az ambiciózus, új igazgató. Elgondolásaihoz nagyszerű munkatársakra talál – és ez sem véletlen – kezdetektől, majd

folyamatosan Kincsesékben, Ádámékban, Kovácsékban, Flaschékban, Illésfalviékban. Kosztácky Sándorné, Kisida Katalin, Bocskai Imréné, Nagy Imréné, Sulyok Ivánné, Simon Györgyné, Nagy Dénesné, Németi Lászlóné és még sok kitűnően képzett kollégájában (néhányukkal és még több nagyszerű pedagógussal, mint szakfelügyelő, az emlékezés sorait írónak szakfelügyelőként volt alkalma találkozni).

Gyakorlatilag a teljes Tiszántúl ellátását szolgáló iskolát megtöltötték a hallássérült gyermekek. Az 1-8. osztályokon kívül előkészítő, néhány kisgyermekkel óvodai, majd egy év múlva már fiúk számára asztalosipari szakmaképző tagozat – ez utóbbi már Okos igazgató úr szervezésével – működött.

Frissen élt még a főiskolai évek, s mindenekelőtt Bárczi Gusztáv tanítása. Bizonyos, hogy annak hatása és tapasztalatai alapján nagy munkába kezdett. Ez végigkísérte szakmai útját. Beszédtanítás – beszédtanulás – hallásfejlesztés – hangerősítő berendezés – ritmusjelző készülék.

Speciális pedagógiai elvek és módszerek szolgálatába állítani a technikai lehetőségeket. Szervezett, kollégákat, támogatókat nyert meg. 1953-tól – folyamatos fejlesztéssel csoportos hangerősítő berendezést konstruált. 1970-re már „automatikus vizuális ritmusjelző fényforrása” egészítette ki a saját, majd központilag gyártott berendezéseket. Mindezt úgy, hogy a pedagógiai, technikai (is) elzártság alig-alig tette lehetővé a nyugati országok eredményeinek megismerését, felhasználását.

A „Bárczi-módszert szem előtt tartva” ... a tényleges cselekedtetés és a folyamatnak beszédbeli kifejezése... hallásnevelés-, hallásfejlesztés” – hitvallásának általa megfogalmazott szempontjai alakították iskolája, gyógypedagógus társainak munkáját.

A korábban, kényszerből megszűnt óvoda 1965-ös újraindítása is ezen módszertani elvei és technikai feltételekkel történt.

Testületének tagjai és maga is több tankönyv szerzője. Debrecen város ambuláns logopédiai ellátásának szakmai és technikai feltételeinek megteremtése alkotó munkájának részét képezi.

A szemet gyönyörködtető épület szűknek, belső elrendezésével alkalmatlannak, berendezése elhasználatnak, korszerűtlennek bizonyult a megnövekedett feladat-ellátáshoz. Az említett óvoda-újraindítás, az 1966-ban elkészült új udvari épületszárny, majd az 1973-ban konyha-ebédlő építés is őrzi Igazgató Úr mindenre kiterjedő figyelmét s nem utolsósorban szervező munkáját, a lehetőségek megragadását a korszerű nevelés-oktatás feltételeinek megteremtésére.

A 28 év intézményvezetői munka 1-1 eseményének felvillantása csak szegényesen adhatja vissza a kitűnő felkészültségű szakember több évtizedes munkájának képét. Arra elég kell legyen, hogy tudjuk, az 1978-ban nyugalomba vonuló Okos László igazgató és az elveit osztó munkatársak, tantestületének tevékenysége szolgál alapjául a ma sem könnyű, a hallássérült gyermekek oktatását vállaló szakemberek munkájának. Vácon elmondott „serleg beszédében” Cházár András és Bárczi Gusztáv példájának idézésével erre a kötelezettségre figyelmeztetett.

Igazgató Úr nyugdíjba vonulása után is hű maradt önmagához, életre szóló hivatásához. Az utódok hasznára és szerencséjére idős korában is aktív maradt. 1997-ben megírta a debreceni iskolában töltött 28 év történetét. 2005-ben – túl a 80-on – adta ki a hallássérültek esélyegyenlőségét célzó, „felnőttkori aktív ismeretszerzést segítő módszert”, Megismerve segíteni címmel. Mindezt tv, digitális hordozó felhasználásával ajánlotta.

Halálával szegényebbek, életművével gazdagabbak lettünk.

Mihalovics Jenő